

LIBOCKÉ MOKŘADY, OCHRANÁŘSKÝ PLÁN

ŘÍJEN 2018

1. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

1.1. Název lokality: Libocké mokřady

1.2. Lokalizace

Kraj: Karlovarský

Obec: Toužim

Katastrální území: Kynšperk nad Ohří

Číslo parcel: 1398/1

Dvojice tůň vzniklých propadem terénu v poli jižně od železniční stanice Kynšperk nad Ohří a severně od silnice Kynšperk – Liboc. Tůně jsou spojeny po část roku zatopenou plochou s vegetací, ve které převládají sítiny a orobinec. Délka lokality v JZ-SV směru je 290 m, v nejširším místě má lokalita 90 m.

Příloha 1: Hranice pozemků zakreslené do katastrální mapy na podkladu topografické mapy.

Příloha 1 b: Hranice pozemků na podkladu ortofotografické mapy.

1.3. Údaje o jednotlivých pozemcích

ID pozemku	Název k. ú.	Číslo parcely	Výměra pozemku (m ²)	Číslo listu vl.	Vlastník	Druh dle KN	Využití dle KN
	Kynšperk nad Ohří	1398/1	60368	10002	Státní pozemkový úřad	orná půda	r

Ze 60368 m² předmětné parcely zaujímají přírodovědně cenná stanoviště, tj. tůně a navazující mokřadní biotopy zhruba 1/3.

2. CHARAKTERISTIKA LOKALITY

2.1. Přírodní poměry

2.1.1. Geologie a reliéf

Geologicky patří území do regionu Českého masívu s výskytem kvartérních nezpevněných sedimentů, písků a štěrků.

Typem půdy je kambizem modální, tj. ze středně těžkých a lehčích středních substrátů.

Nadmořská výška lokality je 415 m.

2.1.2. Hydrologické poměry

Dvojice tůň se nachází v mělké v terénní proláclině a je sycena dešťovou vodou. Hladina vody na lokalitě kolísá v závislosti na množství srážek.

2.1.3. Vymezení biotopů

Vegetace území je zastoupena těmito typy:

V5 – vegetace parožnatek (severní tůň)

V1F – makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod

V1C – makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod s bublinatkou jižní

M1.1 – rákosiny eutrofních stojatých vod (s dominantním orobicem)

M1.3 – eutrofní vegetace bahnitých substrátů

2.1.4. Flóra (včetně hub)

Dominantami druhy rostlin výše uvedených vegetačních jednotek jsou:

V5 – parožnatka (*Chara* sp.)

V1F – rdest vzplývavý (*Potamogeton natans*)

V1C – bublinatka jižní (*Utricularia australis*)

M1.1 – orobinec širokolistý (*Typha latifolia*)

M1.3 – žabník jitrocelový (*Alisma plantago-aquatica*), dvouzubec nící (*Bidens cernua*), sítina rozkladitá (*Juncus effusus*)

Vědecké jméno taxonu	České jméno taxonu	Významnost				Početnost (např. počet kvetoucích jedinců)	Lokalizace	Nároky na zachování populace druhu
		HD	Bern I	§	RL			
<i>Potamogeton obtusifolius</i>	rdest tupolistý				C3	roztroušeně	S tůň a mokřad mezi tůňemi	zachování vodního biotopu, oslunění, minimální množství ryb
<i>Chara</i> sp.	parožnatka					hojně	S tůň	zachování vodního biotopu, minimální množství ryb

Přehled kategorií významnosti

HD - druh z Přílohy II nebo IV Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

II – druh z Přílohy II (* znamená prioritní druh)

IV – druh z Přílohy IV

Bern I – druh uvedený v příloze I Smlouvy o ochraně evropských volně žijících organismů a přírodních stanovišť (publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 107/2001 Sb. m. s.)

§ – chráněný druh dle prováděcí vyhlášky 395/92 Sb. zákona 114/92 Sb.

KO – kriticky ohrožený

SO – silně ohrožený

O – ohrožený

RL – druhy uvedené v Červeném seznamu ČR (Procházka 2001):

C1 – kriticky ohrožený

C2 – silně ohrožený

C3 – ohrožený

C4 – vzácnější taxony vyžadující pozornost

2.1.5. Fauna

Výskyt obojživelníků, vážek a vodních brouků byl zjišťován 12 návštěvami v roce 2018. V tabulce jsou uvedeny maximální zjištěné počty z jednotlivých návštěv.

český název	§	RL	HD	charakter výskytu	lokalizace a početnost
vážka rumělková <i>Sympetrum depressiusculum</i>		CR		životaschopná populace	především střední část území spojující tůň, 6 imag
šidélko širokosvrnné <i>Coenagrion pulchellum</i>		NT		životaschopná populace	především střední část území spojující tůň
šídlatka tmavá <i>Lestes dryas</i>		NT		životaschopná populace	především střední část území spojující tůň
<i>Dytiscus circumflexus</i>				životaschopná populace	celá lokalita, pravděpodobně desítky (odchyceni 2 ex.)
křepčík obroubený <i>Cybister lateralimarginalis</i>		VU		rozmnožování a vývoj	celá lokalita, početnost nejasná (ochycen 1 ex. do vrše)
rosnička obecná <i>Hyla arborea</i>	SO	NT	HD IV	rozmnožování a vývoj	celá lokalita, cca 100 vokalizujících samců
blatnice skvrnitá <i>Pelobates fuscus</i>	SO	NT	HD IV	rozmnožování a vývoj	především střední část území spojující tůň, 1 ex.
skokan zelený k. <i>Pelophylax esculentus</i> s. l.	SO	VU	HD V	rozmnožování a vývoj	celá lokalita, vyšší desítky jedinců
skokan hnědý <i>Rana temporaria</i>		VU	HD V	rozmnožování a vývoj	celá lokalita, několik dospělců a metamorf. ex.
čolek obecný <i>Lissotriton vulgaris</i>	SO	VU		neznámý	střední část území, 1 samice
kulík říční <i>Charadrius dubius</i>		VU		hledání potravy, možné hnízdění	3 jedinci v období hnízdění
labuť velká <i>Cygnus olor</i>	SO	VU	BD I	hnízdění	v r. 2018 1 pár a 4 mláďata
jespák obecný <i>Calidris alpina</i>				hledání potravy	4 dospělci
moták pochop <i>Circus aeruginosus</i>	O	VU	BD I	možné hnízdění	opakovaně jednotlivé ex.

chřástal kropenatý <i>Porzana porzana</i>	SO	EN	BD I	hnízdění	v r. 2018 1 dospělec a min. 2 mládřata
potápka malá <i>Tachybaptus ruficollis</i>	O	VU		pravděpodobné hnízdění	1 pár, opakovaně v období hnízdění, r. 2018
kopřivka obecná <i>Anas strepera</i>	O	VU		možné hnízdění	1 pár

Seznam zkratk:

- ad.* – dospělec; *vok. MM* – vokalizující samci
HD – druh z Přílohy II nebo IV Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
II – druh z Přílohy II (* znamená prioritní druh)
IV – druh z Přílohy IV
 § - chráněný druh dle prováděcí vyhlášky 395/92 Sb. zákona 114/92 Sb.
KO – kriticky ohrožený
SO – silně ohrožený
O – ohrožený
RL – druhy uvedené v Červeném seznamu ČR (Plesník et al. 2005):
CR – kriticky ohrožený (Critically Endangered)
EN – ohrožený (Endangered)
VU – zranitelný (Vulnerable)
CD - závislý na ochraně (Conservation Dependent)
NT – téměř ohrožený (Near Threatened)
LC – málo dotčený (Least Concern)

2.2. Ekologické souvislosti

2.2.1. Velikost

Velikost území je dostatečná k přežívání všech výše uvedených významných druhů živočichů a rostlin. U části druhů lze však předpokládat silnější vazbu na biotopy s mělkou vodou (střední část lokality spojující obě tůně) – především u šidélka širokoskrvného, vážky rumělkové, šidlatky tmavé, blatnice skvrnitá a u rosničky zelené. U těchto druhů je stávající rozloha biotopů s mělkou vodou dostatečná, významně se ale může měnit, především v návaznosti na sukcesní vývoj těchto ploch (zarůstání orobincem), případně se může významně měnit i v důsledku klimatických výkyvů či dalšího možného propadání území.

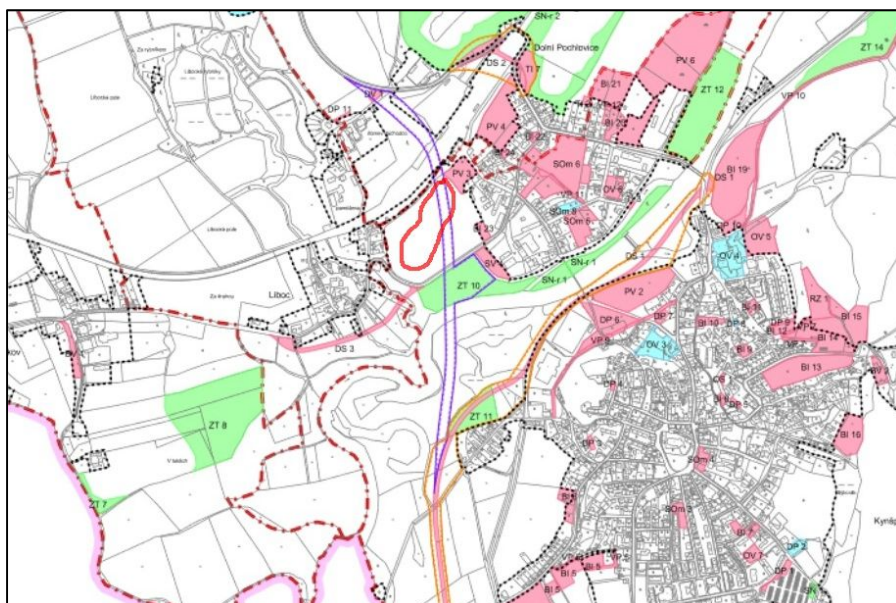
2.3. Právní souvislosti

2.3.1 Ochrana přírody a krajiny

Území není z hlediska zákona 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny chráněno žádným způsobem. Pokud by byly vodní plochy chápány jako jezera, pak by se na ně vztahovala ochrana proti poškozování jako na významné krajinné prvky.

2.3.2. Územně plánovací dokumentace a další právní vztahy k lokalitě

Územní plán města Kynšperk nad Ohří, platný od 24. 10. 2014.

LEGENDA :

	hranice řešeného území
	katastrální hranice
	hranice zastavěného území dle § 58 zák. č. 183/2006 Sb. ke dni 1. 6. 2014
	hranice zastavitelných ploch
	hranice koridorů
	hranice ploch přestavby
	hranice ploch změn v krajině
	hranice ploch územní rezervy

Obr. 1: Výřez z mapy územního plánu pro město Kynšperk, ze kterého je patrný průběh plánovaného obchvatu Kynšperku (fialově) a hranice Libockých mokřadů (plná červená čára).

2.4. Socio-ekonomické poměry – využívání území a jeho okolí, ovlivňující lokalitu, v minulosti a současnosti

Lokalita byla donedávna obdělávaným polem (jak je patrné např. ještě na leteckých snímcích z roku 2012). Na leteckém snímku z roku 2015 je patrná již jižní z dvojice tůní (podle Mapy.cz). Plochy bezprostředně navazující na Libocké mokřady jsou stále zemědělsky využívány (v roce 2018 pěstování obilí a kukuřice), což není v zásadní kolizi s nároky vzácných druhů zjištěných v Libockých mokřadech. Pojezd techniky při okraji mokřadních ploch se naopak jeví pro cílové druhy živočichů jako poměrně vhodný (kosení vegetace zamezující nežádoucí sukcesi vysokých bylin a dřevin, koleje od techniky vytvářející vhodná mikrostanoviště pro obojživelníky a bahňáky). S ohledem na možná splachy půdy do Libockých mokřadů by bylo vhodnější pole převést na trvalý travní porost.

2.4.1. Ochrana přírody

V minulosti nebyly v lokalitě prováděny žádné zásahy ke zlepšení stavu přírody.

2.4.2. Myslivost a rybářství

Lokalita není součástí rybářského revíru není rybářsky využívána. S ohledem na blízkost města lze předpokládat amatérské snahy o zarybnění tůní, což může být z pohledu cenných druhů na lokalitě zcela zásadním negativním zásahem, který je navíc umocněn skutečností, že vodní plochy nelze vypustit a tedy zde ani jednoduše ryby slovit. Rybí obsádka by způsobila nežádoucí zákal vody, a v závislosti na druhu převažujících ryb také likvidaci vodních makrofyt nebo larev obojživelníků a váček.

2.4.3. Využití vody

Voda není žádným způsobem uměle odebírána a využívána.

2.4.8. Výchovné a vzdělávací využití

Území není z pohledu vzdělávání a osvěty nijak využíváno. Vzhledem k poloze lokality (okraj města, blízkost nádraží atd.) jde však o zcela ideální lokalitu pro instalaci informační tabule, pořádání exkurzí, případně i ptačí pozorovatelnu. K lokalitě však nevede žádná přístupová cesta či pěšina a při častějších návštěvách lze předpokládat poškození plodin rostoucích na okolním poli (tuto skutečnost je nutné při plánování případné návštěvnické infrastruktury zohlednit).

2.5. Možné konflikty zájmů

Ochrana lokality a další existence většiny zjištěných druhů organismů je v zásadním rozporu s plánovaným obchvatem města Kynšperk (viz Obr. 1). Trasa plánovaného obchvatu (dlouhého cca 1 km) protíná i nejcennější partie blízké evropsky významné lokality (EVL) Ramena Ohře, kde lze očekávat zásadní konflikt s ochrannými podmínkami EVL.

3. CÍLE A OPATŘENÍ

3.1. Dlouhodobé cíle ochrannářského plánu

Zachování vhodných podmínek pro výskyt vážky rumělkové, šidélka širokosvrnného, pro rozmnožování obojživelníků a pro vegetaci parožnatek, a to následujícím způsobem:

1. Zachováním obou tůní a mělkých vodních stanovišť tůně spojujících
2. Zachováním nadpolovičního podílu otevřené vodní hladiny mělkých vodních stanovišť spojujících tůně (redukce dřevinných náletů a expandujících bylin, především orobince, ale i sítiny a dvouzubce)
3. Zachováním nelesního charakteru lokality s minimem dřevin (ideálně zcela bez dřevin)
4. Zajištěním minimálního výskytu ryb
5. Zachováním mírného sklonu břehů
6. Zpomalením zazemňování vodních nádrží (minimalizovat splachy zeminy z okolního pole)

3.2. Modifikující faktory a jejich zhodnocení

- Libocké mokřady nemají stálý přítok a jsou syceny srážkovou vodou a při delším suchu na lokalitě voda zaklesává a dochází k vyschnutí mokřadů s mělkou vodou ve střední části lokality. Z pohledu nejcennějších druhů není tento stav na závadu, při dnes již pozorovaných klimatických změnách ale není vyloučeno, že nebude docházet k významným průsuškům již během jarního období, které může být pro nejcennější druhy živočichů v území již limitující. Zůstatková výška hladiny vody v tůních je pravděpodobně přímo ovlivňována hladinou blízké řeky Ohře vzdálené 150 m.
- Postupné zazemňování – rozloha i hloubka tůní jsou dostatečné na to, aby mokřadní stanoviště nebyla splachy půdy bezprostředně ohrožena, přesto by bylo velmi vhodné volit zemědělské plodiny na okolním poli tak, aby byly případné splachy půdy minimální, případně a ideálně převést pole na trvalý travní porost.
- Nasazení ryb amatérskými rybáři se záměrem vykrmení násady a pozdějšího vylovení/odchytu na udici může být zcela zásadním negativním faktorem majícím vliv na všechny zde žijící vzácné druhy organismů. Ačkoliv Libocké mokřady nejsou pro svoji relativně malou hloubku, kyslíkové deficity a částečné promrzání k tomuto počínání vhodné, je dosti pravděpodobné, že ke snahám o zarybnění zde časem dojde. V tomto případě budou ryby v co nejkratší době vhodnými metodami vyloveny.

3.3. Operativní cíle ochrannářského plánu

1. Zajistit na lokalitě dlouhodobé přežívání všech výše zmíněných druhů Červeného seznamu.

3.4. Navrhovaná opatření s určeným termínem, náklady a zodpovědností za realizaci

1. Bezodkladně redukovat porosty expanzivních vysokých bylin ve střední části lokality (především orobince, částečně též i sítiny a dvouzubce) – tj. kosení porostů orobince (co nejnižší u báze rostlin) a následné odstranění pokosené hmoty. Práce by měly být naplánovat tak, aby po pokosení orobince došlo k zatopení zbytků lodyh, což způsobí jejich odumření).
2. Vyřezávat náletové dřeviny, ideálně také bezodkladně, dokud jsou nálety malé, minimálně v intervalu 1× za 3 roky.
3. Propagace a prezentace lokality veřejnosti.
4. Pokračovat v průzkumu vážek (a obojživelníků) a sledovat vývoj odonatocenóz na lokalitě, tj. zopakovat průzkum s odstupem několika málo let (lze očekávat osídlení lokality dalšími druhy), případně (s menší intenzitou naléhavosti) zopakovat i průzkum obojživelníků.

4. ZÁVĚREČNÉ ÚDAJE

4.1. Použité podklady a zdroje informací

4.1.1. Bibliografie a další údaje

- AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2018-10-20.
- Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. et Lustyk P. [eds.] (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha. 445 p.
- Maštera J. (2012): Terestrické biotopy našich obojživelníků – ochrana a péče, prezentace AOPK, <http://amphibia.webzdarma.cz/Terestricke%20biotopy%20obojzivelniku.pdf>
- Plesník J., Hanzal V. et Brejšková L. [eds.]: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Obratlovci. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, Příroda 22: 82–103.
- Procházka F. (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 1–166.
- Tájek P. et Tájková P. (2018): Kynšperk – Libocké mokřady, obojživelníci, vážky a cévnaté rostliny, závěrečná zpráva z inventarizačního průzkumu 2018. Ms. 15 pp.
- Zavadil V., Sádlo J. et Vojar J. [eds.] (2011): Biotopy našich obojživelníků a jejich management. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha. 178 s.

4.1.2. Fotografické snímky

Střední část lokality s nezapojenou vegetací bahnitých substrátů při vyšším stavu vody, 5. 5. 2018.

Pohled na jižní část lokality od severozápadu, 6. 9. 2018.

Vážka rumělková (*Sympetrum depressiusculum*), 22. 7. 2018.

Samec a samice (tzv. tandem) šidélka širokoskrvného (*Coenagrion pulchellum*), 22. 7. 2018.

Jesák obecný – typický zástupce skupiny ptáků, kteří využívají mělčiny s nezapojenou vegetací. 5. 5. 2018.

Kulík říční, 5. 5. 2018.